

Vet Aquí!

Butlletí lingüístic de la
Diputació de Girona

Juliol de 2011

NIT DE JULIOL, PLUJA NO VOL

El juliol (en alguns indrets anomenat *jurjol*) és el setè mes de l'any del calendari gregorià i el cinquè (dit *Quintilis*) del còmput romà primitiu. Va rebre el nom de *Julius* en honor de Juli Cèsar, que va néixer aquest mes.

Algunes dites catalanes que fan referència al juliol al·ludeixen a les collites i als incidents que la calor o les pluges provoquen; d'altres, al fet que durant aquest mes se celebren moltes festes populars.

La vinya, pel juliol, no vol veure aigua, sinó prendre el sol.

En so jurjol guanya més es qui està a s'ombra que es qui està en es sol.

Pel juliol qui no balla és perquè no vol.

UN DE JULIOL O U DE JULIOL?

Emprem la forma *u* quan fem referència al primer terme d'una sèrie numerada, com a sinònim de *primer*, i no pas a una quantitat exacta.

- Inauguren l'exposició l'**un** de juliol.
- Inauguren l'exposició l'**u** de juliol. [Inauguren l'exposició el **primer** de juliol.]

- Els periodistes seuran a la fila **un**.
- Els periodistes seuran a la fila **u**. [Els periodistes seuran a la **primera** fila.]

- Trobareu més informació a la pàgina **un** del document adjunt.
- Trobareu més informació a la pàgina **u** del document adjunt. [Trobareu més informació a la **primera** pàgina del document adjunt.]

Per tant, en les datacions que s'escriuen amb lletres fem servir *u* i no pas *un*:

- Girona, **vint-i-un** de juliol de 2011
- Girona, **vint-i-u** de juliol de 2011

En canvi, quan expressem una quantitat utilitzem la forma *un*, tant si acompanya un nom com si fa de pronom.

- Al supermercat fan un **dos per u**. [referint-se a un producte]
- Al supermercat fan un **dos per un**. [referint-se a un producte]

- En vull **u**, de portàtil.
- En vull **un**, de portàtil.

- Aneu passant **d'u en u**. [referint-se a homes o a un grup d'homes i dones]
- Aneu passant **d'un en un**. [referint-se a homes o a un grup d'homes i dones]

- El Girona va guanyar per **dos a u**. [referint-se a gols]
- El Girona va guanyar per **dos a un**. [referint-se a gols]

El numeral *u* és invariable; emprem la mateixa forma tant si acompanya un nom masculí com femení.

- Els periodistes seuran a la fila **una**.
- Els periodistes seuran a la fila **u**.

En canvi, la forma *un* té flexió de gènere.

- Aneu passant **d'un en un**. [referint-se a homes o a un grup d'homes i dones]
- Aneu passant **d'una en una**. [referint-se només a dones]

Finalment, per fer referència als nombres naturals tant es pot fer servir *un* com *u*.

- ✓ Tres, dos, un, zero!
- ✓ Tres, dos, u, zero!
- ✓ Vint-i-un i vint-i-un fan quaranta-dos.
- ✓ Vint-i-u i vint-i-u fan quaranta-dos.

TERMINI, TERME O *PLAÇ?

En llenguatge administratiu i jurídic, *termini* designa el període assenyalat per a l'acabament d'un contracte, per al compliment d'una obligació o per a la presentació d'una demanda, un recurs, etc.

El **termini** d'execució de les obres és de cinc mesos.

El **termini** de presentació de sol·licituds finalitza el proper dia 24.

El mot *terme* fa referència al moment final, o més rarament inicial, d'un espai de temps prefixat, d'un termini.

Tenint en compte que el **termini** de presentació de pliques és de 15 dies naturals, el **terme** s'escau el dia 22 de setembre.

Pel que fa a forma **plaç*, cal evitar-ne l'ús, ja que no és normativa.

- ✗ El **plaç** d'execució de les obres és de cinc mesos.
- ✓ El **termini** d'execució de les obres és de cinc mesos.

Hem de distingir entre les formes *mig* i *mitjà*; *mig* significa 'que forma la meitat d'un tot', mentre que *mitjà* indica que s'és 'igualment lluny dels dos extrems en situació, magnitud, grau, etc.'.

Talla'm **mig** meló.

Ha aprovat el curs amb una nota **mitjana** molt baixa.

D'acord amb això, la construcció **a mig termini* no és normativa, sinó que la forma adequada és *a mitjà termini*.

- ✗ Està previst que comencin les obres a mig termini.
- ✓ Està previst que comencin les obres a mitjà termini.

QUÈ VOL DIR ÉSSER LA XOCOLATA DEL LLORÓ?

Ésser una cosa molt poc important o molt secundària.

Sembla que l'origen d'aquesta expressió es remunta a l'època posterior al descobriment d'Amèrica (tant la xocolata com el lloro tenen l'origen en aquell continent).

Al segle XVII, la forma més estesa d'acollir els convidats era oferint-los una tassa de xocolata amb llesques de pa. Durant el segle XVIII la xocolata es va convertir en la beguda nacional, però com que tenia un preu elevat, només en gaudien els qui havien fet les Amèriques i tenien una bona posició econòmica.

Aquests indians solien tenir un lloro a casa, en record de l'antiga vida americana, i li posaven una mica de xocolata de baixa qualitat a la gàbia perquè l'espicassés. Quan alguna família adinerada anava a menys, intentava amagar el declivi econòmic guardant les aparences, i seguia consumint xocolata i oferint-ne als convidats; però suprimien la ració del lloro, cosa que suposava un estalvi mínim que no millorava la situació.

Des de l'Oficina de Serveis Lingüístics us animem a proposar-nos temes que us interessaria que tractéssim, siguin de normativa (pronoms febles, relatius, etc.), de qüestions convencionals, de terminologia administrativa o de qualsevol altre àmbit d'interès per a la Diputació (informàtica, medi ambient, economia...), etc. Podeu fer-ho a l'adreça osl@ddgi.cat.

Diputació de Girona
www.ddgi.cat

Diputació de Girona

Pujada de Sant Martí, 4-5 | 17004 Girona

Tel. 972 185 000 | Fax 972 208 088

[Avis legal](#) | [Privacitat](#) | [Accessibilitat](#)